

Göncz Árpád átvilágítása

Valóban minden rendben?

1. változat

LOVAS ISTVÁN

A válasz lekötelező gyorsasággal, már reggel fél kilenckor megérkezett. Válaszában Szunyogh Károly, az elnöki hivatal vezetője tudatta lapunkkal, hogy Göncz Árpád köztársasági elnök utasította, tegye lehetővé a kérés teljesítését, vagyis az 1997. július 7-én kelt, 00/8012/1997/8. sz. átvilágítási határozat megtekintését. Figyelembe véve azonban azt, hogy az átvilágító bizottság határozata a „szigorúan titkos” jelölést viseli, a határozat, mivel államtitok, csak az átvilágítók engedélyével tekinthető meg. Ennek érdekében Szunyogh Károly azonnal faxot küldött Bründl Frigyesnek, az átvilágítást végző III. sz. bizottság soros elnökének, amelyben az elnöki hivatal kéri, hogy a Demokrata újságírója megtekinthesse az átvilágítási határozatot. Szunyogh Károly a Dr. Bründlnek küldött kérelmet szintén átfaxolta. Lapunk a határozatról, amennyiben az átvilágító bírál annak megtekintését engedélyezik, beszámol olvasóinknak.

A módszer

Ha Magyarországon a rendszerváltás ugyanazt jelentette volna, mint Németországban, Csehországban, Lengyelországban vagy Szlovéniában, lapunk csak a fenti beszámolót jelenteti meg Göncz Árpád átvilágításáról, majd tényszerűen közli, mi állt a határozatban – amennyiben annak hozzáférést az átvilágító bírál engedélyezik. Magyarországon azonban a rendszerváltozás a sajtóban az ismert állapotokat eredményezte. A Népszabadság maradt a vezető lap – lényegében ugyanazzal a szerkesztőbizottsággal, amelyet Grósz Károly nevezett ki. A Magyar Rádió kulcsfontosságú hírosz-

Lapunk 1997. augusztus 21-én reggel, még a Magyar Köztársaság elnöke hivatali munkaidejének megkezdése előtt faxon érdeklődött arról, hogy Göncz Árpád átvilágítási határozatát megtekintheti-e.

tályát egy volt munkásőr vezeti. Tudósítóinak szinte mindegyike többszörösen leellenőrzött egykori MSZMP-tag. És sorolhatnánk. Ezek az emberek a fentebb említett országokban a sajtóvilág számára minden bizonnyal elűntek volna. Itt, nálunk, ma ők éltetik az új irányvonalat ugyanolyan szolgáló buzgalommal, ugyanolyan szakmai aljassággal, mint éltették a régít a korábbi, parancsuralmi érában. Az eredmény: csak be kell kapcsolni a rádiót, a televíziót, és el kell olvasni a lapok vezércikkeit és véleményoldali írásait, amelyek, merő véletlenségből, csak az uralkodó pártokban találunk dicsérnivalót, és az ellenzéki pártokat ostorozák.

Torgyán József átvilágításával sem viselkedett másként a sajtó. A kiszagdapárt vezetőjét hat és fél éven át rágalmazták azt követően, hogy egy borítékot nem vett át. Torgyán Józsefet azonban hiába igazolta jogerősen az az átvilágító bíróság, amelynek határozatában egyetlen hang, egyetlen sor nem fog kételkedni, amennyiben például Göncz Árpádról van szó, és amennyiben valóban tiszta a köztársasági elnök. Az átvilágítási határozat ismertetésének napján a Népszabadság a tények olyan hazug csoportosításával hirdette meg a kiszagdaelnök tisztaságát, és azt olyan kétértelmű cím alatt közölte, hogy Torgyán József döntött: a kiszagda a volt MSZMP-lapot bojkottálják.

Torgyán József sajtókonferencián mutatta be a tisztaságát igazoló átvilágítási határozatot (rajta a szigorúan titkos jelöléssel). Ezt követően interjút adott az Új Magyarországnak, amelyben megjósolta, a rágalomhadjáratot folytatják majd ellene azok, akiknek nagyon nem tetszik az átvilágítás eredménye. Az interjú augusztus 16-án, szombaton jelent meg. Már aznap

a totális SZDSZ-pártiságáról ismert 16 óra című rádióműsor egy kérdésnek álcázott rágalommal (miszerint a kiszagda vezető üzletet kötött egykori beszerzőivel és rávette őket a hamis tanúzásra, amit persze Torgyán tagadott) folytatta Torgyán sárral dobálását és komoly teret engedett Cseh Sándorék „igazuk keresésének”, azaz, hogy ők majd „jogi úton” támadják meg az egyébként jogerős átvilágítási határozatot. Majd következett az SZDSZ ifjúsági hetilapja, a Postabank által eltartott Magyar Narancs augusztus 21-i száma, mely így kezdi „Bizonyíték hiányában felmentve” című írását: „Torgyán nem volt ügynök. Ezt most már így, kijelentő módban kell mondanunk, ha – magától értetődően – elfogadjuk az átvilágítást végző független bírál határozatát”. A cikkben ilyen mondatok találhatók: „Mi az oka annak, hogy a belügyminiszter adatai szerint Torgyán ügynök volt, a bírál szerint pedig nem? A felelősséget hiba volna kizárólag a belügyminiszteri levelet fogalmazó Sersli Sándorra hárítani, aki egyébként – szakértőként – máig meg van győződve igazáról”.

A Magyar Rádió néhány nappal későbbi Déli Krónika című műsora a következőképpen tette humorossá híradását: „Ma reggel a kínai fővárosban is megtörtént Torgyán József kiszagda pártelnök, országgyűlési képviselő átvilágítása. A pekingi nemzetközi repülőtérén semmi rendelleneset nem tapasztaltak, és feleségestül, poggyászoszul rendben kocsiba szállhatott a legnagyobb magyar ellenzéki párt vezetője.” Amire válaszul Horváth Béla, az FKGP kabinetfőnöke az MR-nek, illetve az ORTT-nek írt panaszában idézte a médiatörvény 4. §-ának 4. bekezdését is, mely szerint „a műsorban közzétett hírekhez fűzött véleményt, értékelő magyarázatot e minőségének és szerzőjének megnevezésével, a hírektől megkülönböztetően kell közzétenni”.

A Fenyő-féle Népszava sem maradhatott ki a post festa rágalomhadjáratból. Nehéz-Posony, a koalícióhű ügyvéd, publicista, Charta-ember, azt

állította, *Kuncze* hírhedt levelében azt írta Torgyánnak, hogy a belügyben talált iratok alapján a kisgazdavezető „érintett” az ügynöktörvényben, holott a levélben, mint azt Torgyán doktor a sajtónak bemutatta, Kuncze szó szerint azt állítja, Torgyán ügynöki tevékenységet végzett. Ugyancsak a *Vico* lapjában *Várkonyi Tibor*, akinek pályájáról múlt heti számunkban adtunk ízelítőt, szokott, csúsztatásos stílusában adta elő (augusztus 26.) a történetet, természetesen Kunczét, az új gazdik egyikét védve és Torgyánt támadva.

Így tehát érthető, hogy hetilapunk példaképét, a liberális sajtót követve, a Göncz-féle átvilágításról nemcsak az első változat szerint, hanem példaképünk technikáját alkalmazva, egy második változatnak megfelelően is tájékoztatja lapunk olvasóit.

A patkány

Mielőtt Göncz Árpád átvilágítása történetének ismét nekivágnánk, néhány szó a „patkány” szóról. Mi a „patkány” szót nem szívesen írjuk le sem emberről, sem embercsoportról. Hacsak, szintén a liberális lapokból, nem tanultuk volna ennek az ellenkezőjét. Elsősorban a Népszabadságból, amelyben például Eörsi István nevezte őspatkánynak Tom Kennedyt, aki – ha emlékezünk rá – a „horthysta” *Boross*-kurzus első számú közellensége volt, mert állítólag azt mondta – mint éneklő hangjával, chartás fellépésével, pártmúltjával az ellenzék körében szerett *Barát József* (ma: a Magyar Rádió New York-i tudósítója) olvasta fel kollégáinak egy holland újságírótól szerzett értesülését –, a Magyar Rádióban alkoholistá párttitkárok viszik a szót. Vagy, hogy friss példát is idézzünk, *Léderer Pál* „barna patkányokról” (a Dániában és Németországban tüntető neonácik) írt a *Népszabadság* augusztus 19-i számában („Férfimunka”). A barnaingesek, egy embercsoport – akik, például a katolikus egyház szemében, akár eltévedt bárányok is lehetnek – tehát patkányok. De, ellentétben az embert soha nem öli, a világon egyetlen rendszerre, egyetlen katonára sem támaszkodó neonáci bohócokkal, a *Népszabadság*-ban a népgyilkos *Sztálin* vagy hóhérai, az óvatós becslések szerint 45 millió kínai haláláért felelős *Mao*, az előle me-

nekülő vagy bíróságai által harmincéves börtönbüntetésre is ítélte áldozatait „féregnek” nevező *Fidel Castro* soha nem patkány. Sőt, *Léderer* néhány nappal később (augusztus 26.) vezércikkben mentegette az NDK utolsó kommunista vezérét, *Egon Krenz*et, akit a német-német határon meggyilkoltak miatt ítéltek letöltendő, sokéves börtönbüntetésre.

Ennyit tehát a patkány szó antropomorfizálásáról. És még annyit, hogy a jelzősített főnevet nem mi alkottuk – Göncz Árpád átvilágításáról írva pusztán idézzük.

2. változat

„A patkány és a pufajkás”

1994. július 29-én ezzel a címmel jelent meg a Los Angeles-i *Új Világ* című hetilap egyik cikke, amely úgy véli (a *Magyar Rádió kedvelt igéje – a szerk.*), igen kár, hogy Magyarországon míg a kormányfő volt karhatalmista, az államfő „Patkány” néven jelentett a volt politikai rendőrségnek.

Ez a cikk nem sokkal azután jelenet meg, hogy *Pálffy G. István* egyik legutolsó televíziós fellépésében elmondta, plakátok jelentek meg az utcán, amelyek őt „patkánynak” nevezik. Udvariasan felkérte a plakát terjesztőit, álljanak le a ragasztással, mert akkor ő fogja megnevezni, hogy ki valóban a Patkány. A falragaszok hirtelen eltűntek. Sőt, 1994. június 7-én *Schmidt Attila*, érezhetően idegesen, a *Népszavában* ezt írta: „Az fel sem merült az urakban, hogy a sajtót talán azért nem érdeklí a főhíradós bejelentése, mert az Állambiztonság titkos kapcsolatai között egyetlen Patkány fedőnevű ügynök sem szerepelt”. Ami vagy azt mutatja, hogy a „keresztény kurzus” idején a *Népszava* újságíróinak szabad útjuk volt a titkos dossziékhoz, vagy – amit egy *Népszaváról* feltételezni sem mernénk –, hogy *Schmidt* hazudott.

A „patkány” és a „Göncz” szavak internetes keresése során bukkantunk a magyar-kanadai *24 Óra* című lap

1996 novemberében írt cikkére, amelynek címe: *Alkotmánybíróság előtt a „Patkány” törvénye*. Mi sem a 24 órát, sem *Kiss Tamást* nem idéztük volna, ha a szerző nem lett volna oly hosszú ideig a liberális sajtó sztárja. Akkoriban, amikor – mint az általa elvesztett per végén kiderült – aljas váddal támadta meg a halálra ítélt *Fónay Jenőt*, a Pofosz elnökét. Talán még aljasabb váddal, mint Torgyánt a liberális sajtó.

Lapunk természetesen egy pillanattig sem gondol arra, hogy Göncz Árpádot beszervezték volna, és tényleg a „Patkány” fedőnevet kapta. Igaz ugyan, mint Torgyán József átvilágításánál kiderült, hogy bárki kaphatott fedőnevet anélkül, hogy arról tudomást szerzett. Sőt, mint *Dési János*, a *Népszava* belpolitikai rovatának vezetője az *Össztűz* című reggeli televíziós adásban a minden gyanú alól tisztázott Torgyán doktort kérdéseivel vádolva érezte, az is bűnös, aki fedőnevet kapott azoktól, akik beszervezni akarták, de nem tudták. De hát mi eddig nem mennénk.

Göncz Árpád karakterét vizsgálva azonban érdekes következtetéseket vonhatunk le az 1992. október 23-án történetekből. Mint emlékszünk (ld. *Varga Domokos György* A váratlan tanú című oknyomozó könyvét), az államelnököt a demokráciákban teljes mértékben megszokott incidens (pffüjölés és kifütyülés, amit például *Antall* oly emlékezetes természetességgel kezelt a *Sportcsarnokban*) olyannyira megijesztette, hogy egy rémült, horizontális, pásztázó szemjáték után visszavonulót fűjt. Sőt, olyannyira megijedt, hogy aznap este az Operában meghirdetett, szokott megjelenését is lefűjta. Hogy egyébként akkoriban semmiféle „kereszténykurzus”-féle összeesküvésről nem volt szó a Kossuth téren, mint azt a liberális sajtó évekig állította, bizonyítja: az uralkodásának lassan végére érkező koalíció semmiféle ártó szándékot, bizonyító papírt nem tudott előkaparni, amelyet – és, gondoljuk, ezzel olvasóink egyetértenek – azonnal meglobogtattak volna, a sajtónak újabb, több évre elegendő muníciót szolgáltatva a korábbi kormány ellen.

Az SZDSZ-es Göncz Árpád azóta is, a jelek szerint erősen ijeszgethető. Netán fogják, mert túl sokat tudnak róla? Hiszen minek tudható be az, hogy míg korábban makacsul meg-

☛ tagadta a kinevezések és törvényjavaslatok aláírását, valamint a sajtószabadság rettenthetetlen harcosaként tüntette ki magát, segítségért kiáltva a magyar sajtószabadság érdekében egy olasz lapban, addig ma ünnepi beszédek elmondására, kitüntetések átadására és kiállítások megnyitására korlátozzák tevékenységét?

Göncz gyávaságát látszik alátámasztani az a tény is, hogy minden magyarok államelnökeként egyetlen alkalommal sem volt hajlandó, vagy mutat hajlandóságot interjút adni ellenzéki lapoknak. Sőt, azt sem tűri, hogy ne koalíciós lakájokkal készítenek televíziós vagy rádiós interjút.

De térjünk vissza a Demokrata eredeti kérésére. Vagyis arra, hogy Göncz Árpád átvilágítási határozatát akartuk látni. Amely, mint megtudtuk és cikkünk elején közöltük, 1997. július 7-én kelt. És amelyre az oly rendkívül jól informált és hozzá könnyen bejáratos sajtó azóta sem volt kíváncsi. Amikor azonban kiderült, hogy lapunk látni is szeretné a határozatot, a Népszabadság augusztus 26-i számában, nagy hirtelenjében, *Befejeződött Göncz, Nyers és Medgyessy átvilágítása* címen cikket jelentetett meg, amely Gönczcel indít, és ezt írja: „Információnk szerint lezárult Göncz Árpád köztársasági elnök átvilágítása. Az egyes fontos tisztséget betöltő személyek ellenőrzését végző bírók olyan határozatot hoztak, hogy az államfő nem érintett a törvényben”. A kérdés persze azonnal felmerült, vajon a Népszabadság, amely Torgyán sajtókonferenciája előtt már tudta (vajon honnan?), hogy a kiszegésért az átvilágítók tisztának találták, miért várt július 7-től egészen augusztus 26-ig, hogy Gönczre vonatkozó értesülését közölje? Hiszen, ha minden rendben van, akkor a Népszabadságnak és az összes többi kormányparti lapnak az lett volna elemi érdeke, hogy ezt már július 8-án megírja.

Egy másik körülmény, amely talán indokolja, hogy Göncz Árpád átvilágításával részletesebben foglalkozzunk, az az, hogy, ellentétben számos képviselővel, akik a sajtó elé tárták tisztaságuk bizonyítékát a szig. biz. jelzés ellenére, Göncz Árpád nem ezt teszi. Nem is teheti, mondhatnánk, hiszen az állam feje nem járhat élen a törvények megszegésében. Igen ám, de mi van akkor, ha – tételezzük fel – az elnöki hivataltól a Bründl Frigyesnek átfax-

olt levél után egy telefon érkezik (amit Bründl, ha a Népszabadságtól ismert technikával rákérdeznénk, nyilván tagadna), amelyben szóban megkérlik a bizottság elnökét, ha lehet, mégse oldja fel a határozat titkosságát? Megannyi kérdőjel.

Még a korábbi kormány idején *Farkasházy Tivadar* azzal fenyegette meg *Kósa Csabát* a Hócipőben, hogy annyiszor bányászik elő Kósának a Munkásőr című lapban írt egykori cikkeiből egy-egy darabot, ahányszor nevét nem ipszilonnal, hanem „i”-vel írja.

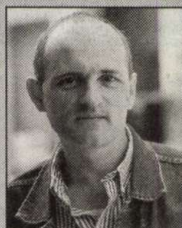
A Charta-szóvivő példáját most mi is átvesszük. Ahányszor ezt követően a kormányparti média egyetlen, akár kérdésbe burkolt váddal is tovább folytatja az ügynöközést Torgyán Jó-

zsef esetében, elővesszük Göncz Árpád múltjának kérdését. Sőt, a Népszabadság kérdezői technikáját alkalmazva felhívjuk majd az elnöki sajtóirodát, és megkérdezzük, tagadja-e az államelnök azt a „hírt”, miszerint kartonja van ugyan, de a Duna-gate idején megsemmisítették korábban írt jelentéseit? Vagy hasonló kérdéseket teszünk fel, melyekre a válasz vagy tagadó lesz, vagy „no comment”. A választ így közöljük majd: „Göncz Árpád hivatala tagadta azt az értesüléseinket, mely szerint...”

Addig is – és ez vonatkozik mindkét, Göncz Árpádról itt megjelent cikkváltozatunkra – feszült érdeklődéssel várjuk Bründl Frigyes választát. Hiszen mindenkinek érdeke, hogy kiderüljön a teljes igazság. ■

H E L Y S Z Í N

Rossz vicc

Dippold Pál

A faluban, ahol élek, hatalmas zivatarok söpörnek végig néha az utcákon. A „néha” általában nyárvégi esteken van, a csillagok elé felhőfüggöny kerül, a szél keletről, a Nyakas-hegyről támad, és mielőtt esni kezd, pár másodpercre megáll a szél, lélekszorító csend zuhan az utcákra, házakra, emberekre. Megáll az idő. Dermedten ülök tehát a nyitott verandán, mintha nem is lenne a fejem fölött tető, az éjfélete ég rám dőlni készül, hát hol is vagyunk, cikázik agyamban a kérdés, a semmi ágán, ott vagy, válaszol az idegen hang, és a sötétséget széthasító villám, az az eget és földet összekötő fényes ostor visszapenderít a nincsből a vanba, már megint megy az idő, zúg a szél, kopog az eső, az agyam kattog, akár egy régi óra, szememben történetek. Vakítanak. Egyenruhába gondolom magam, huszonöt évvel ezelőtt van, tizedes elvtárs, szombaton járőrparancsnok lesz, mondja Molnár őrnagy Nagykanizsán, értettem, szalutállok, mert a katona nem kérdez, hanem tiszteleg, és végrehajtja a parancsot. Jó ebben a délutánban a városban sétálni, nézek hátra Neuberger honvédra, akit Mikulán határőrrel együtt osztották be hozzám. A kisváros tiszta, a lányok szépek, rendkívüli esemény nem várható, ki-

tűnő katonák vagyunk. Nehéz az éles lőszerrel töl-

tött géppisztoly, de most nem számít. Járkálunk, ez a dolgunk. Ha részeg katonát találunk, elfogjuk, bezárjuk. Az olasz, osztrák vagy nyugatnémet kémekeket leleplezzük, megbilincseljük. A haza ellenségeit kifutamítjuk innen. Ellenség nincs, jön viszont Dobrovolszki honvéd, a laktanyában a szomszéd ágyon alszik, a barátom. Megvicceljük, húzom feszesebbre géppisztolyom szíját, előadom a hivatalos közveget. Most én vagyok a hatalom. Erőt, egészséget, honvéd elvtárs, kiabálok Dobrovolszkira, hova, hova? Haza, mosolyog az ágyszomszéd, na hát, milyen szép piros karszalagod van, Pálkám. Kérem az iratokat, honvéd elvtárs, pattogatom színesziesen hangom, katonakönyvet, eltávozási engedélyt. Dobrovolszki elsápad, szemében csodálkozás és félelem. Érzem, hogy túllöttem a célon, nem vagyok vicces. Aztán, amikor Dobrovolszki honvéd felém nyújtja papírjait, szegyenkezve látom, remeg a keze. Csak hülyéskedtem, próbálom menteni a helyzetet, nem érdekelnek az igazolványaid. Dobrovolszki arca szomorú, tizedes elvtárs, kérek engedélyt az eltávozásra. Laci, ne haragudj, kérlelem. A honvéd hátraarcot csinál, szó nélkül otthagya. Rosszkedvűen folytatjuk a járőrözést, aznap nem igazoltatunk senkit.

Estére nagy vihar támad Nagykanizsán. A villámok és a szegyen majdnem megvakítottak. ■